ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΑΝΙΑ ΚΑΙ ΔΥΣΕΥΡΕΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΕΒΡΑΪΚΑ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

Πρὸ ἐτῶν βρέθηκε στὴν Ἑπτάνησο ἕνα παμπάλαιο χειρόγραφο, τοῦ 16ου αἰώνος, μὲ Ἑβραϊκὰ μοιρολόγια γιὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλήμ.. Τὰ μοιρολόγια αὐτὰ μετεφράσθησαν τότε, στὴν Ἑλληνική, δημοσιεύουμε δὲ σήμερα τὸ πιὸ παθητικὸ καὶ πονεμένο ἐξ αὐτῶν :

(Οἱ ὀφθαλμοί μου, οἱ ὀφθαλμοί μου ἀναλύονται
εἰς ὕδωρ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τῆς Ἱερουσαλήμ.)

Ὤχου, ἀκοῦστε με νὰ διηθῶ νὰ σύρω μοιρολόϊ
ὤχου, γιὰ τὸ Ἱερουσαλάϊμ τὸ πολυζηλεμένο
ὤχου, ὁποῦ 'μουν κυρὰ βασίλισσα, κυρὰ καμαρωμένη
ὤχου, καὶ τώρα μ' ἐκρουσέψανε οἱ σκύλοι Ἀραβίτες
ὤχου, ὄνδες ἤρθε ὀχτρὸς νὰ πολεμάη στὴν ἅγια Ἱερουσαλάϊμ
ὤχου, καὶ ἔκλεισε ὅλα τὰ διάβατα, τὰ μέσα καὶ τὰ ὄξω
ὤχου, τότες δὲν εἶχαν τί νὰ φᾶν καὶ χάνονται τῆς πείνα
ὤχου, καὶ πῆρε εἰς τὴ σκλαβιὰ κορμιὰ καμαρωμένα
ὤχου, καὶ πῆρε Χαχαμὴμ(1) καὶ Ραββανὴμ(2) καὶ μάνες καὶ κυράδες
ὤχου, καὶ πῆρε νιοὺς πῆρε νιὲς πῆρε παλληκάρια
ὤχου, καὶ πῆραν τὰ Ἱεριὸτ(3) καὶ ἀσκιὰ τὰ κάμαν
ὤχου, καὶ ἄμμο ἐκουβαλούσανε ὡχ τὸ ποτάμι τοῦ Περάτ(4)
ὤχου, σκότοσαν μανάδες καὶ παιδιὰ καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδέλφια
ὤχου, κλαίγουν ἡ μανάδες τὰ παιδιὰ
(καὶ τὰ παιδιὰ τὲς μάνες
ὤχου, καὶ κορασίδες ἡ εὐγενὲς ἡ
(παρατιμημένες
ὤχου, καὶ πάλαι τοὺς ἐπήρανε καὶ
(πολὺ τυραγνιὸ τοὺς κάμαν
ὤχου, κάθονδαι καὶ μοιρολογοῦν τοῦ-
(τον τὸ λόγον λένε
ὤχου, ἄδικο ποὺ μᾶς ἠῦρικε ἄδικο
(ποὺ μᾶς ἤρτε
ὤχου, κλαίγουν γιὰ τοὺς πατέρες
(τοὺς ἀδικοσκοτωμένους
ὤχου, καὶ κείτονδαι ὥμορφα κορμιὰ
(στοὺς κάμπους ξαπλωμένα
ὤχου, καὶ κείτονδαι ὥμορφοι Μπα-
(χουρὴμ(5) σὰν τὰ δενδρὰ κομένα
ὤχου, καὶ κείτονδαι ὥμορφα παιδιὰ
(σὰν μῆλα σαπημένα
ὤχου, κ' εἶχαν τὴ πλάκα προσκέφα-
(λο τὰ γνέφη γιὰ σενδόνια
ὤχου, καὶ τὸ μαῦρο τὸ κουρνιαχτο
(γιὰ πάπλωμα μεταξένια
ὤχου, ἄλλους ἔφαγε τὸ σπαθὶ ἄλ-
(λους ἔφαγε ἡ πεῖνα
ὤχου, τοὺς εἶχαν τὰ ὄρνεγια πρόγε-
(μα καὶ τὰ θεριὰ πρὸς δεῖπνο
ὤχου, ὦ Θέ μου ποὺ εἶσαι στὰ ὑψη-
(λὰ στοὺς οὐρανοὺς ἀπάνου
ὤχου, γιὰ ἰδὲς τὸ 'Ισραὴλ ποὺ 'ναι
(στὴν ἐξουρία
ὤχου, γιὰ ἰδὲς καὶ ἐλησμονήσου μας
(καὶ παρηγόρησέ μας
ὤχου, νὰ μὴν ἰδοῦν πιλειὸ τὰ μάτια
(μας πιλειὸ τὴν ἐξουρία
ὤχου, παρακαλῶ σε, κύριε μου, χίλια προσκυνῶ σε
ὤχου, προβόδισέ μας τὸ Μασσίαχ(6) μας εἰς τὴν ἅγια Ἱερουσαλάϊμ.

1) Ἱερεῖς. 2) Διδάσκαλοι. 3) Περγαμηναὶ τῆς Πεντατεύχου. 4) Εὐφράτης. 5) Νέοι. 6) Μεσσίας.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΙ ΘΡΥΛΟΙ

ΕΝΑ ΗΡΩΪΚΟ ΠΑΙΔΙ

Ὁ ἡρωϊκὸς Βόλνεϋ. Τὰ πρῶτα του χρόνια στὴ θάλασσα. Μιὰ προφητεία ποὺ δὲν ἐπαλήθεψε. Ἡ μικροῦλα Ἀμεριϊκανίς. Στὴ θάλασσα!... Ἡ γενναιότης καὶ ἡ αὐταπάρνησις τοῦ πατέρα τοῦ Βόλνεϋ. Ὁ καρχαρίας. Ὁ Βόλνεϋ μάχεται μὲ τὸ θαλάσσιο τέρας. Τὸ φρικιαστικὸ τέλος τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐφήβου.

Ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια ζοῦσε ἕνας γενναῖος Ἰρλανδὸς ναύτης, ὀνόματι Βέκνερ, ὁ ὁποῖος ἐταξείδευε συνήθως ἀπὸ τὴ Γαλλία στὶς Δυτικὲς Ἰνδίες καὶ στὰ ταξείδια του ἔπαιρνε πάντα μαζύ του τὸ μοναχογυιό του, ἕνα παιδὶ ὀχτὼ χρονῶν.

Ὁ Βόλνεϋ — αὐτὸ ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ παιδιοῦ — φαινόταν πὼς ἀγαποῦσε τὴ θάλασσα κ' εἶχε μάθει ἀπὸ μικρὸς νὰ κολυμπᾶ, νὰ πηδᾶ μέσα στὰ κύματα καὶ νὰ σκαρφαλώνη στὸ ψηλότερο μέρος τοῦ καταρτιοῦ μὲ μοναδικὴ ψυχραιμία. Ἔδειχνε μάλιστα τόση δύναμι καὶ τόλμη, ὥστε μιὰ μέρα ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου εἶπε στὸ Βέκνερ :

— Ἂν ἐξακολουθήση ἔτσι ὁ γυιός σου, σὲ βεβαιώνω πὼς σὲ λίγα χρόνια θὰ γίνη καλύτερος ἀπὸ σένα.

Ὁ πατέρας τοῦ Βόλνεϋ, ἀκούοντας αὐτὰ τὰ ἐνθουσιώδη λόγια, χάρηκε ὑπερβολικὰ κ' αἰσθάνθηκε μέσα του μιὰ βαθειὰ ἱκανοποίησι ποὺ θ' ἄφηνε πίσω του ἕναν ἄξιο διάδοχο. Τὰ πράγματα ὅμως, καθὼς θὰ ἰδοῦμε παρακάτω, δὲν ἐδικαίωσαν δυστυχῶς τὶς ἐλπίδες του.

Σ' ἕνα ταξεῖδι, μέσα στὸ ἴδιο πλοῖο ὅπου βρισκόταν ὁ Βέκνερ μὲ τὸ γυιό του, ὁ ὁποῖος εἶχε μεγαλώσει τώρα κατὰ τέσσερα χρόνια, ἐπιβιβάστηκε κ' ἕνας Ἀμεριϊκανὸς μαζὺ μὲ τὴν κόρη του, μιὰ μικροῦλα τεσσάρων χρόνων. Τὸ κοριτσάκι αὐτό, μιὰ μέρα, καθὼς περιφερόταν μόνο του στὸ κατάστρωμα, γλύστρησε κ' ἔπεσε στὴ θάλασσα. Ὁ Βέκνερ, ποὺ ἔτυχε νὰ παρίσταται στὴν τραγικὴ αὐτὴ σκηνή, χωρὶς νὰ διστάση καθόλου πήδησε στὸ νερὸ γιὰ νὰ τὸ σώση. Πραγματικῶς δέ, ὕστερα ἀπὸ λίγες στιγμές, κατώρθωσε νὰ πιάση τὴ μικροῦλα καί, βαστῶντας την μὲ τόνα χέρι ἐνῶ μὲ τ' ἄλλο κολυμποῦσε, κίνησε νὰ φτάση τὸ πλοῖο. Ἔξαφνα ὅμως εἶδε ἕναν πελώριο καρχαρία ποὺ διευθυνόταν μὲ ὁρμὴ πρὸς τὸ μέρος του!... Ἄρχισε τότε νὰ καλῆ σὲ βοήθεια μὲ δυνατὴ φωνή.

Τὸ πλήρωμα εἶχε παγώσει ἀπὸ τὴ φρίκη...

Οἱ ἐπιβάτες καὶ οἱ ναῦτες, ἀκούγοντας τὶς ἀπελπισμένες κραυγὲς τοῦ Βέκνερ, βγῆκαν ὅλοι στὸ κατάστρωμα καὶ παρακολουθοῦσαν μὲ φρίκη τὸ θέαμα, χωρὶς ὅμως νὰ τολμήση κανένας νὰ κινηθῆ ἀπὸ τὴ θέσι του. Μερικοὶ ναῦτες μόνο ἄρχισαν νὰ προβοδοῦν ἐναντίον τοῦ ἀπαισίου κήτους, ἀλλὰ ἐκεῖνο, ἀψηφῶντας τὶς σφαῖρες, ἐξακολουθοῦσε νὰ προχωρῆ κατ' εὐθεῖαν ἐπάνω στὰ δυὸ θύματά του, ἀνοίγοντας τρομακτικὰ τὸ τεράστιο στόμα του!... Τὸ πλήρωμα εἶχε παγώσει τώρα ἀπὸ τὴ φρίκη!...

Κατὰ τὴν κρίσιμη αὐτὴ στιγμή, ὁ δωδεκαετὴς Βόλνεϋ, βλέποντας τὸν πατέρα του νὰ κινδυνεύη, ἅρπαξε γρήγορα ἕνα καμάκι καί, ὁρμῶντας ἄφοβα πρὸς τὸ θαλάσσιο θηρίο, ἔχωσε ὁλόκληρο τὸ καμάκι, μὲ θαυμαστὴ ἐπιδεξιότητα στὸ στῆθός του. Ὁ καρχαρίας, σπαράζοντας ἀπὸ τὸν πόνο, χύμηξε μὲ μανία ἐναντίον τοῦ παιδιοῦ. Ὁ πατέρας, μόλις ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴν καταδίωξι τοῦ κήτους, ἐπανέκτησε ἀμέσως τὴν ψυχραιμία του καὶ γύρισε γρήγορα στὸ πλοῖο μαζὺ μὲ τὴ μικρὴ ποὺ εἶχε σώσει...

Ἐντωμεταξὺ ὁ Βόλνεϋ ἐξακολουθοῦσε ν' ἀγωνίζεται ἀπεγνωσμένα ἐναντίον τοῦ καρχαρίου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐξαγριωθῆ πειὰ καὶ κυνηγοῦσε μὲ λύσσα τὴ λεία του.

Τὸ παιδί, ἀφοῦ ἔδωσε δυὸ - τρία πλήγματα ἀκόμα στὸ θηρίο, βλέποντας ὅτι δὲν κατώρθωνε νὰ τὸ σκοτώση, ἀναγκάστηκε νὰ ἐγκαταλείψη τὸν ἀγῶνα καὶ νὰ ἐπιστρέψη στὸ πλοῖο.

Οἱ ναῦτες, μόλις τὸν εἶδαν νὰ πλησιάζη, τοῦ ρίξαν ἀπ' τὸ κατάστρωμα χοντρὰ σκοινιά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος δὲν ἄργησε νὰ πιαστῆ. Ἐνῶ ὅμως βρισκόταν κρεμασμένος, λίγο πιὸ πάνω ἀπ' τὸ νερό, κ' ἐπροσπαθοῦσε νὰ σκαρφαλώση, ὁ καρχαρίας, βλέποντας νὰ τοῦ διαφεύγη τὸ θῦμα του καὶ σπρωγμένος ἀπὸ τὸν πόθο τῆς ἐκδικήσεως, συνεκέντρωσε ὅλες του τὶς δυνάμεις καί, κάνοντας ἕνα φοβερὸ σάλτο, ἅρπαξε τὸ δυστυχισμένο παιδὶ μέσα στὰ φοβερὰ δόντια του καὶ τὸ ἔσχισε στὰ δύο!...

ὁποῖοι βρισκόντουσαν ἐπίσης μέσα στὴ σκηνὴ ὅτι ἡ στιγμὴ τῆς ἐκτελέσεως εἶχε φτάσει.

Πίσω ἀπὸ τὸν Βάρδα, στεκόταν ὁ Βασίλειος, ὁ ὁποῖος μὴ συγκρατούμενος πειά, σάλευε ἀπειλητικὰ τὰ χέρια. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ὁ Βάρδας γύρισε ἄξαφνα πίσω, τὸν εἶδε καὶ κατάλαβε περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Τότε ὁ γενναῖος ἐκεῖνος στρατηγός, βλέποντας ὅτι εἶχε πέσει πειὰ στὴν παγίδα καὶ μὴ βρίσκοντας ἄλλο τρόπο σωτηρίας, ρίχτηκε στὰ πόδια τοῦ Μιχαὴλ καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ἱκετεύη νὰ τὸν σώση.

Μὰ ὁ Βασίλειος τράβηξε ἀμέσως τὸ σπαθί του, δίνοντας τὸ σύνθημα στοὺς συνωμότας. Ἀμέσως ἐκεῖνοι ὥρμησαν καί, μπρὸς στὰ μάτια τοῦ αὐτοκράτορος, κατακομμάτιασαν κυριολεκτικῶς τὸν ἀτυχῆ ἀντιβασιλέα. Μὲ τέτοια λύσσα τὸν χτυποῦσαν, ὥστε, ὅταν ἀπόκαναν πειά, μὲ δυσκολία μπόρεσαν νὰ μαζέψουν μερικὰ καταματωμένα κομμάτια του καὶ νὰ τὰ θάψουν...

Μετὰ τὴ δολοφονία, οἱ προσκείμενοι στὸν αὐτοκράτορα καὶ στὸ Βασίλειο, ἄρχισαν νὰ διαδίδουν ὅτι τὸν Βάρδα εἶχαν φονεύσει οἱ ὀπαδοὶ τοῦ αὐτοκράτορος, γιατὶ εἶχαν ἀνακαλύψει ὅτι ὁ ἀντιβασιλεὺς συνωμοτοῦσε ἐναντίον του γιὰ νὰ τὸν ἐκθρονίση. Μὰ κανεὶς δὲν τὸ πίστεψε αὐτό, ἀν καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος, μέγας αὐλοκόλαξ, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ γύρισε στὴν Πόλι, ἔσπευσε νὰ τὸν συγχαρῆ γιὰ τὴ... διάσωσί του ἀπὸ τὴν συνωμοσία τοῦ Βάρδα!... Ὁ λαὸς ποὺ ἦταν πιὸ εἰλικρινὴς καὶ ποὺ ἀγαποῦσε τὸ Βάρδα, φώναξε στὸ πέρασμα τῆς βασιλικῆς πομπῆς:

— Ἀλλοίμονό σου, Μιχαήλ, ποὺ σκότωσες τὸ θεῖο σου καὶ ἔχυσες συγγενικό σου αἷμα!... Δυστυχία σου!... Δυστυχία σου!...

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια.